

Akademia Sztuk Pięknych
Im. Jana Matejki w Krakowie
Wydział Malarstwa

prof. ASP Dr hab. Bogusław Bachorczyk

Recenzja rozprawy doktorskiej

Mgr Gabrieli Pienias

„Ironia i Wartości”

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Artystyczny w Cieszynie
Instytut Sztuk Plastycznych

Promotor: dr hab. Adam Molenda

Kraków 2019

Doktorantka Gabriela Pienias jest absolwentką studiów licencjackich i magisterskich na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Śląskiego na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych. W latach 2010-2011 odbyła roczne stypendium w ramach programu Erasmus na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Lizbońskiego. W 2013 roku rozpoczęła studia doktoranckie w dziedzinie sztuki plastyczne, dyscyplinie sztuki piękne, na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Podczas studiów doktoranckich ukończyła równoległe studia podyplomowe w zakresie kształtowania przestrzeni miejskiej na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Odbyła również studia magisterskie na kierunku historia sztuki na Uniwersytecie Wrocławskim. W roku akademickim 2015/2016 odbyła praktyki oraz pracowała w galeriach sztuki współczesnej w Pradze (m.in. w MeetFactory we współpracy z Davidem Černym). W roku akademickim 2017/2018 odbyła w ramach stypendium Funduszu Wyszehradzkiego staż asystencki na Akademii Sztuk Pięknych w Pradze (Akademie Výtvarných Umění v Praze) w pracowni Michaela Rittsteina i Romana Franty realizując równocześnie kilka własnych wystaw i działań artystycznych.

Od rozpoczęcia studiów doktoranckich brała udział w wystawach indywidualnych oraz wystawach zbiorowych w Cieszynie, Ostrawie, Pradze, Lublinie, Lizbonie, w przestrzeni miejskiej i w galeriach. Oprócz działalności artystycznej zajmowała się również organizacją festiwali artystycznych w Cieszynie (I i II Biennale w Wenecji Cieszyńskiej), sympozjów oraz konferencji poświęconych sztuce w przestrzeni publicznej odbywających się w Cieszynie i w Ostrawie. W ostatnich latach intensywnie angażowała się w działalność galeryjną i kuratorską w Czechach (Praga, Ostrawa). Pracuje jako wykładowczyni akademicka na Uniwersytecie Ostrawskim, gdzie prowadzi zajęcia z rysunku i grafiki.

Twórczość doktorantki Gabrieli Pienias obejmuje wielkoformatowe obrazy, trójwymiarowe obiekty, rzeźby oraz instalacje. Jest również autorką obiektów architektonicznych eksponowanych w przestrzeni miejskiej. Zajmuje się sztuką publiczną, która jest społecznie zaangażowana i zwracająca uwagę na lokalne społeczności. W jej pracach istotny jest element dekonstrukcyjny w myśleniu o przestrzeni miasta, dlatego często przekracza granice tego co prywatne i publiczne, sakralne i codzienne. Jej wystawy organizowane są w przestrzeniach miasta, co zachęca do dyskusji na temat rzeczywistych problemów związanych ze sztuką współczesną.

Taniec na ustawce.

Nic tak szybko się nie starzeje jak Awangardy i Nowoczesność, ale wiemy, że starzeć można się dobrze i pięknie. Pięknie zestarzelili się włoscy Dadaści i Futuryści, francuscy Surrealiści, rosyjska Awangarda, niemiecki Bauhaus. Z perspektywy czasu widzimy, że nie byli oderwani od swoich korzeni, rozwijali je, punktując w świeży i bezkompromisowy sposób. To oni poszerzyli pole sztuki wprowadzając do niej fotografię, film, plakat, obiekt, instalację, taniec, performans, dali początek sztuce krytycznej z całą gamą możliwości i metod twórczych.

W tym roku obchodzimy stulecie Bauhausu. Nie tak dawno jeszcze M. Duchamp nazwał pisuar fontanną, dokleił wąsy Mona Lisie, P. Picasso nazwał siodełko od roweru głową byka a R. Magritte namalował obraz „To nie jest fajka”.

Od impresjonizmu nastąpiło w sztuce przyspieszenie. Malarze używali fotografii i sami fotografowali. Dadaści, surrealiści w proteście przeciwko wojnie i mieszczańskiemu porządkowi świata postawili na ironię i zabawę wprowadzając słowo i kolaż do swoich prac. Twórczość stała się protestem, fermentem, kontestacją

i zabierała głos w sprawach kobiet, walki klas, zniesienia niewolnictwa, walczyła o prawa człowieka, o równouprawnienie.

Trzy kolory: Niebieski, biały, czerwony jak w trylogii Krzysztofa Kieślowskiego, a na końcu żółty, jakiś trujący, nieświeży, z zapachem obcego. Kolory rewolucji. Rewolucja w sztuce. Sztuka zaangażowana, walcząca. Czy sztuka zaangażowana jest rewolucyjna? Wiemy, że nie zawsze, bo pamiętamy na przykład polskie lata 80-te, „Sztukę w Kryptach”. Przykościelne pokazy poza oficjalnymi, bojkotowanymi wtedy miejscami wystawowymi.

Artyści towarzyszyli przemianom, nadawali im formy i wizualizowali je. Tak działali artyści rosyjscy, Malewicz, Tatlin, Rodczenko. Zakładali szkoły, pisali manifesty. Tworzyli nowoczesność, narzucając nowe formy i rozstrzygnięcia, torując drogę do nowego, lepszego świata. Sygnalizowali przepowiadając to, co dopiero miało nastąpić.

Znamy też przypadki odwrotne. Poza czasowe. Na przekór codzienności. To też się wydarzyło, zostało wielokrotnie przepracowane w różnych miejscach i wzbogacone o lokalne tradycje.

Autorka zabiera nas w podróż, pokazując nam manifesty, obrazy, kierunki, artystów i wartości w sztuce od Delacroix do Duchampa. Przeprowadza nas przez minimalizm, sztukę konkretną, pisze o materialności sztuki i zwrotach ku awangardzie. Jesteśmy we Francji, Ameryce. Skłania do zadania głównego pytania: Czy możliwa jest dzisiaj awangarda?

Człowiek trzymał w ręce maczugę, patyk, rysik, pędzel a teraz telefon, laptop, smartfon. Artyści uwolnili przedmiot, który towarzyszy człowiekowi od zarania cywilizacji.

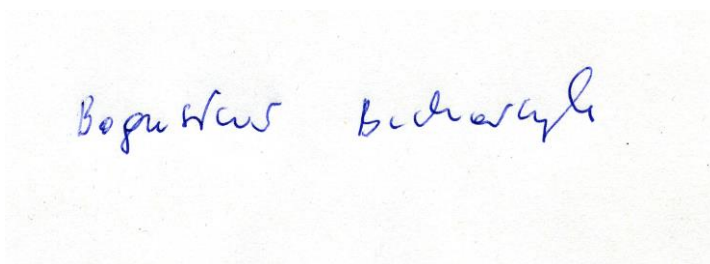
Malarka nicuje obraz, „wylewia go”, zmienia kształty, pozbawia motywu. Autorka inspirowała się obrazem Delacroix „Wolność wiodąca lud na barykady”, który przedstawia sceny z Paryskiej Rewolucji Lipcowej z 1830 roku. Jest w formie klasycznym akademickim obrazem natomiast sam temat jest nowy i awangardowy w tamtym czasie. Doktorantka tworzy obrazy z obrazu. Całą prezentację buduje na podstawie tego płótna przeprowadzając nas po XX-wiecznych metodach twórczych wypracowanych przez ruchy awangardowe. Pokazując nam i odsłaniając historię sztuki w XX wieku. XX wiek to totalitaryzmy, sztuka zdegradowana, sztuka na usługach systemów. Zagrożenie dla wypowiedzi artysty, dla wolności. Ucieczki artystów, emigracja, wypędzenia, wewnętrzna emigracja, tworzenie do szuflady, konfiskowanie nakładów, cenzura, odwilże, rewolucje robotnicze i obyczajowe. Po co sztuka, po co artysta? Czym powinna być sztuka? Kim powinien być artysta? Co mu wolno? Jakie ma ograniczenia? Jak chroni swój wewnętrzny głos? Swoją niewinność. To odwieczne pytania, które powracają, również tym razem. Przez cały XX wiek artyści stawiali pytania. Czy sztuka jest etyczna? Czy artysta powinien postępować etycznie? Zderzali się z niebezpieczeństwem, kiedy forma staje się tylko estetyką i niewiele mówi stając się galeryjną galanterią. Sztuka zawsze ucieka. Artyści strzegą jej pulsu. Można zapytać po co te niepokoje i problemy, skoro malarstwo i rzeźba mają się dzisiaj świetnie.

Doktorantka robi ukłon w stronę awangardy, zostawiając sztukę krytyczną za sobą. Awangarda oczyściła sztukę i zadziałała jak szczepionka dając siłę na powroty do obrazu, który przetrwał i odzyskał swoją moc.

Gabriela Pienias podróżując, zmieniając miejsca swojej edukacji i pracy artystycznej, poznaje nowe środowiska, dla których z oddaniem pracuje wnosząc w lokalną społeczność swoje zaangażowanie, witalność, talent. Lizbona, Wrocław, Warszawa, Cieszyn, Praga, Ostrawa, stają się mapą jej działań, animacji i pomysłów

oddolnych. Jest jak „siłaczka”, pracuje u podstaw. Odnosi się nieodparte wrażenie, że jest na swoim miejscu niezależnie od kraju, uczelni i galerii. Tworzy nowe wydarzenia, które angażują i służą tamtejszym środowiskom.

Doktorantka zaprezentowała oryginalne dokonanie artystyczne i wykazała ogólną wiedzę teoretyczną, jak również posiada umiejętności do prowadzenia pracy artystycznej, które uzasadniają nadanie jej stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Na podstawie dorobku artystycznego i przedłożonej rozprawy doktorskiej chciałbym wnieść do Rady Instytutu Sztuk Plastycznych na Wydziale Sztuki i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach o dopuszczenie pani mgr Gabrieli Pienias do dalszych etapów przewodu doktorskiego podkreślając wysoką jakość zaprezentowanego dzieła.

A photograph of a handwritten signature in blue ink on a light-colored background. The signature reads "Bogusław Bachorczyk" in a cursive script.

Prof. ASP dr hab. Bogusław Bachorczyk